

ZADRUŽNO PODUZETNIŠTVO – ZNAČAJ U DRUŠTVENOM PODUZETNIŠTVU

Lordan Ljubenković
Split, ožujak 2021.

Zadruga

- ▶ Za sve one koji što se tiče istupa na tržište samostalno –
  - ne mogu (premala proizvodnja, nedostatak kapitala ili znanja...) ili
  - ne žele (hoće sigurnije poslovanje, biti dio zajednice...).
- ▶ Uz d.o.o. i d.d. najznačajniji poslovni oblik u svijetu
- ▶ Oblik pravne osobe koji okuplja u pravilu fizičke osobe, a može i pravne osobe

PRVA ZADRUGA

- ▶ **ROCHDALESKO PRAVEDNO PIONIRSKO DRUŠTVO – prva zadruga modernog zadružnog organiziranja**
- ▶ **15. 08. 1844. godine, 28 tkalačkih radnika različitih vjerskih i političkih uvjerenja, nakon neuspjelog štrajka, osnivaju zadrugu i otvaraju zadružnu (zajedničku) prodavaonicu**

The Rochdale Cooperative Pioneers

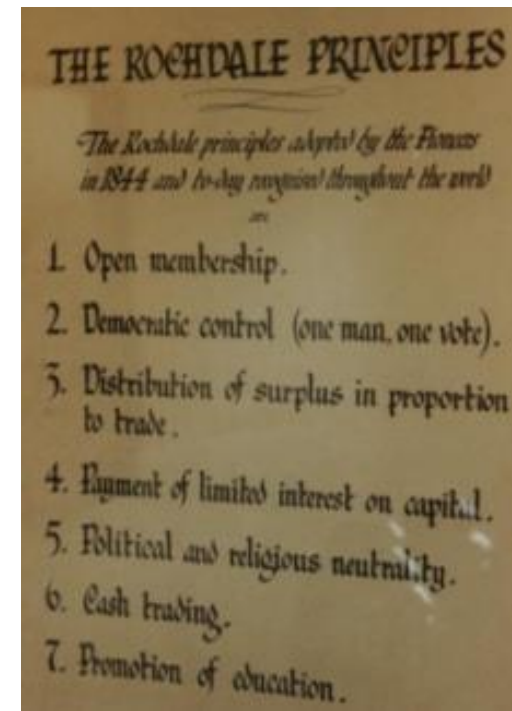
ROCHDALESKO PRAVEDNO PIONIRSKO DRUŠTVO

- ▶ Zbog malog kapitala društvo je moralo kupovati proizvode u malim količinama, niže kvalitete i nudilo po nešto višim cijenama
- ▶ Pokućstvo u trgovini je bilo dosta loše, pa su se žene nekih članova sramile trgovine.

ROCHDALESKA NAČELA

- ▶ Rochdalesko društvo je objavilo manifest u kojem su predstavljeni ciljevi i načela zadružnog organiziranja, tzv. „Rochdaleska načela“.

Izvorna Rochdaleska načela zadrugarstva poslužila su Međunarodnom zadružnom savezu (International Cooperative Alliance - ICA) kao smjernice na temelju kojih je oblikovao zadružna načela koja zadruge razlikuju od drugih trgovačkih društava i koja proklamiraju temeljne vrijednosti zadrugarstva.

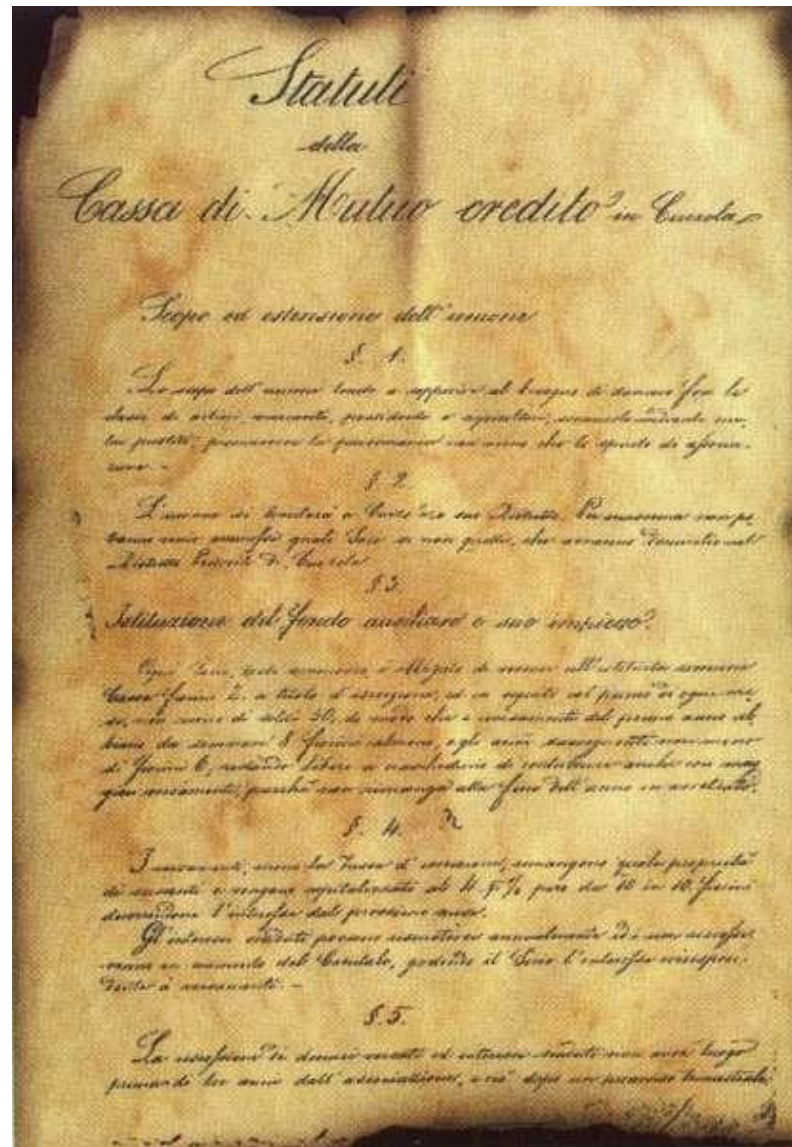
Zadrugarstvo i zadružni pokret u Hrvatskoj

- ▶ Ideja Zadrugarstva, koja se već bila raširila Europom, relativno brzo je prihvaćena i na području Hrvatske.
- ▶ Prva moderna zadruga je osnovana **1862. godine u Pitomači** kao obrtnička zadruga pod nazivom Pitomačka zanatska zadružnica

Prva zadruga u Dalmaciji

1864. godine u Korčuli je osnovana Blagajna uzajamne vjeresije

kao štedno-kreditna zadruga, najstarija zadruga na području Dalmacije.

Pustinja Blaca

1552. g. redovnička zadruga poljičkih
glagoljaša

Zadrugarstvo na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće

- ▶ Razvoj zadrugarstva na hrvatskom području je uzeo maha na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće zahvaljujući utjecaju europske zadružne prakse.
- ▶ Početkom 20. stoljeća zadrugarstvo je postalo snažan gospodarski sustav, koji je imao utjecaja i na politička gibanja.
- ▶ Na području tadašnje Hrvatske djelovalo je više od 1500 zadruga s oko 250.000 zadrugara.

Zadrugarstvo između dva svjetska rata

- ▶ Između dva rata zadrugarstvo se također uspješno razvijalo.
- ▶ Postojali su:
  - Središnji savez hrvatskih seljačkih zadruga u Zagrebu,
  - Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo u Zagrebu,
  - Savez zadruga gospodarske sloge u Zagrebu,
  - Zadružni savez Dalmacije u Splitu ...

Zadrugarstvo nakon Drugog svjetskog rata na području RH

- ▶ Nakon 2. svjetskog rata zadrugarstvo prolazi teško razdoblje.
- ▶ Koncem 40-ih godina provodi se kolektivizacija po uzoru na tadašnji Sovjetski Savez
  - seljačke radne zadruge.

Revizija međunarodnih zadružnih načela

- ▶ Međunarodni zadružni savez u dva navrata, 1966. i 1995. godine izvršio reviziju Međunarodnih zadružnih načela, kako bi se zadružni sustav prilagodio gospodarskim i razvojnim promjenama.

Izjava o identitetu zadruga

- ▶ Rezultat revizije međunarodnih zadružnih načela bilo je donošenje Izjave o identitetu zadruga
- ▶ (Statement of cooperative identity) donesena je 1995. godine, u Manchesteru, na sjednici Opće Skupštine
- ▶ Dodatno definira 7 zadružnih načela:
  1. dobrovoljno i otvoreno članstvo;
  2. demokratski nadzor članova;
  3. gospodarsko sudjelovanje članova;
  4. samostalnost i neovisnost zadruga;
  5. obrazovanje osposobljavanje i informiranje;
  6. suradnja među zadrugama;
  7. briga o zajednici.

Zadružne vrednote

samopomoći,
odgovornosti,
demokratičnosti,
ravnopravnosti,
dragovoljnosti,
pravičnosti i
solidarnosti te

moralnih vrednota

- poštenja, otvorenosti,
društvene odgovornosti i
skrbi za druge.

Međunarodna zadružna načela

- ▶ Sve zemlje EU su u svoje zakonodavstvo kojim reguliraju položaj zadruga, ugradile sadržaj zadružnih načela koje je donijela ICA.
- ▶ To se pokazalo korisnim za poslovanje zadruga i obavljanje njihovih aktivnosti te položaj zadruga u društvu u kojem zadruga djeluje.
- ▶ U hrvatskom zakonodavstvu primjena ovih načela predviđena je Zakonom o zadrugama

1. Dragovoljno i otvoreno članstvo

- ▶ Članstvo u zadruzi je dragovoljno i otvoreno prema svim osobama koje koriste njezine proizvode, usluge i koje su spremne prihvatiti odgovornosti članstva, bez ikakve spolne, rasne, socijalne, političke, vjerske ili bilo koje druge diskriminacije

2. Nadzor poslovanja od strane članova

- ▶ Zadruga je demokratsko društvo čiji rad nadziru njezini članovi i koji aktivno sudjeluju u stvaranju poslovne politike i donošenju odluka.
- ▶ Izabrani predstavnici članova odgovaraju članstvu.
- ▶ Članovi imaju jednaka glasačka prava (jedan član – jedan glas)

3. Gospodarsko sudjelovanje članova zadruge i raspodjela

- ▶ Dužnost članova zadruge je, prema svojim interesima i mogućnostima, sudjelovanje u radu i doprinos razvoju zadruge.
- ▶ Članovi raspoređuju dobit zadruge za jednu ili više sljedećih namjena:
  - ▶ razvitak zadruge,
  - ▶ porast pričuva,
  - ▶ članovima – razmjerno poslovanju sa zadrugom

4. Samostalnost i neovisnost

- ▶ Kao samostalna i neovisna pravna osoba zadruga se u pravnom prometu s drugim pravnim osobama i državnim tijelima oslanja na rad svojih članova i zadružne resurse, poslovanje je pod neposrednim nadzorom članova.

5. Obrazovanje, stručno usavršavanje i informiranje članova zadruge

- ▶ Zadruga provodi obrazovanje i stručno usavršavanje svojih članova, izabranih predstavnika, upravitelja i zaposlenika kako bi pridonijeli razvitku svoje zadruge.
- ▶ Ona izvješćuje svoje članove i javnost, posebice mlade ljude o naravi, koristima i prednostima zadrugarstva

6. Suradnja među zadrugama

- ▶ Zadruge najučinkovitije služe svojim članovima i jačanju zadružnog sustava povezivanjem i suradnjom na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.

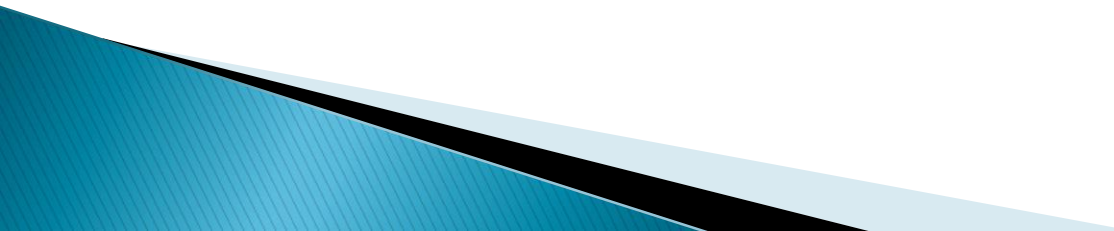

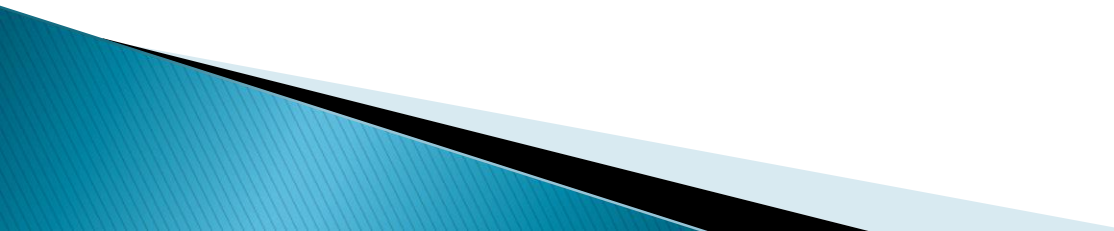
7. Briga za zajednicu

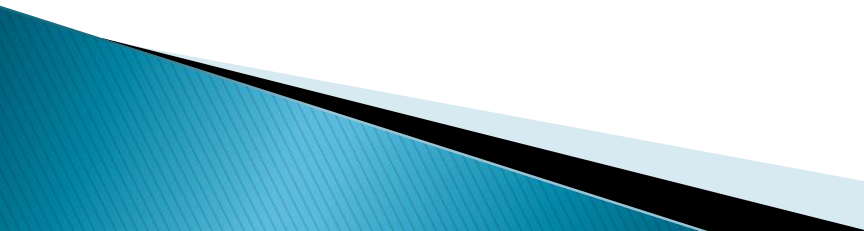
- ▶ Zadruga posluje na način koji pridonosi održivom razvoju okruženja i lokalne zajednice.
- ▶ *Teritorijalni značaj*

Karakteristike poslovnog oblika zadruga

- ▶ Gospodarska dobit se zadržava unutar zajednice; Profit je usmjeren na unutrašnje interese;
  - ▶ Zadruga odgovara na potrebu zajednice i štiti svoje članove;
  - ▶ Poljoprivredne zadruga zadovoljavaju potrebe za otkupom, preradom i trženjem proizvoda...
-

- ▶ Potiče usvajanje poduzetničkih vještina i marketinških vrijednosti;
  - ▶ Mali proizvođači istupaju na tržište bez posrednika;
  - ▶ Uspijevaju smanjiti nelojalne cijene i održati konkurentnost roba i dobru uslugu;
  - ▶ Zadruge omogućuju opskrbu po nižim cijenama i podjelu dobiti od dodane vrijednosti
-

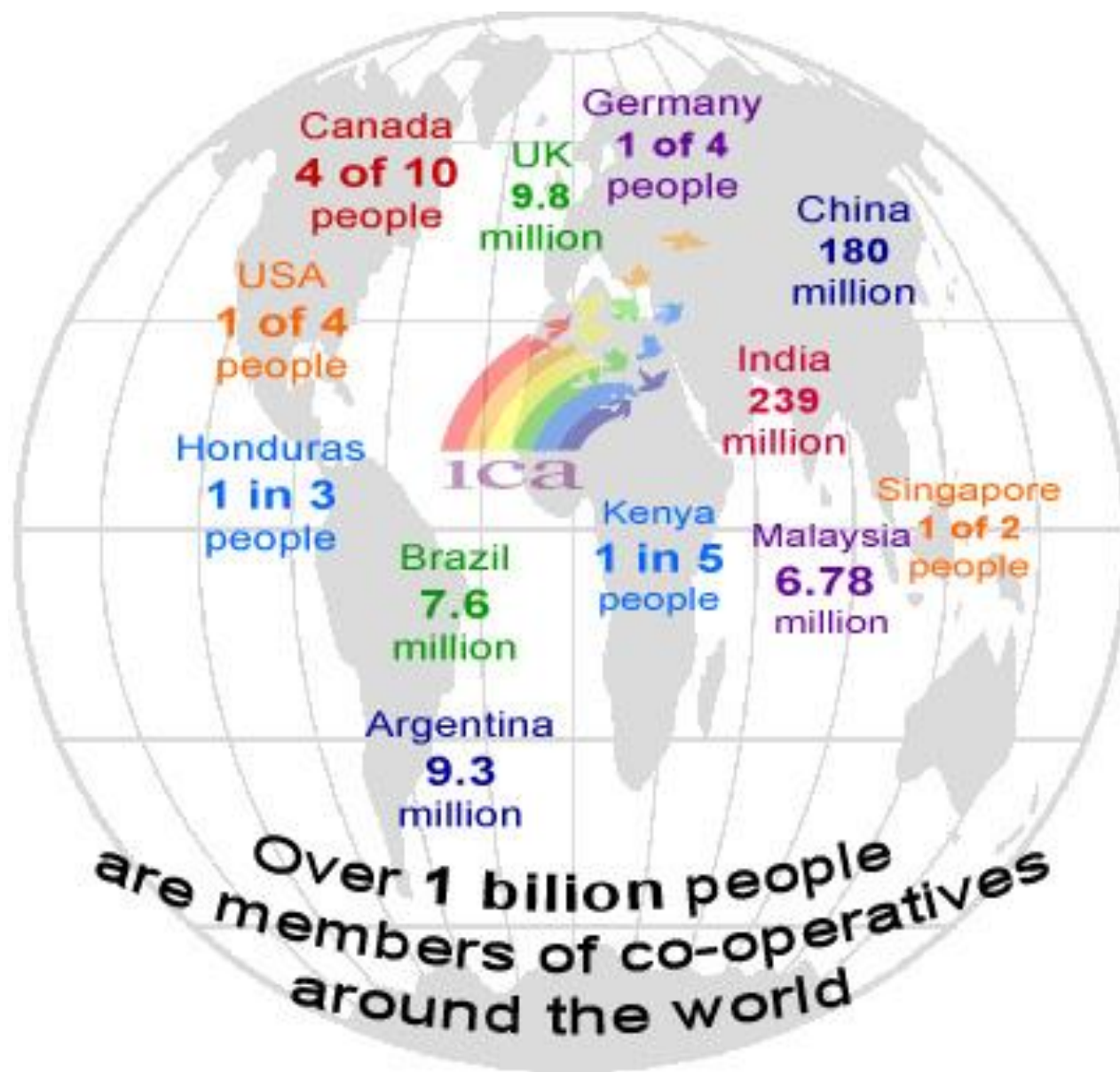
- ▶ Lakša nabava repromaterijala, prerada i prodaja proizvoda i usluga
  - ▶ Bolja konkurentnost – zadruge su fleksibilnije, otvorenije, organizacija poslovanja je lakša;
  - ▶ Prvenstveni cilj je ostvarenje što veće ekonomske koristi za pojedinca, člana zadruge;
  - ▶ Svaki član ima jednako pravo odlučivanja bez obzira na broj članskih uloga.
-

Zadruga u svijetu

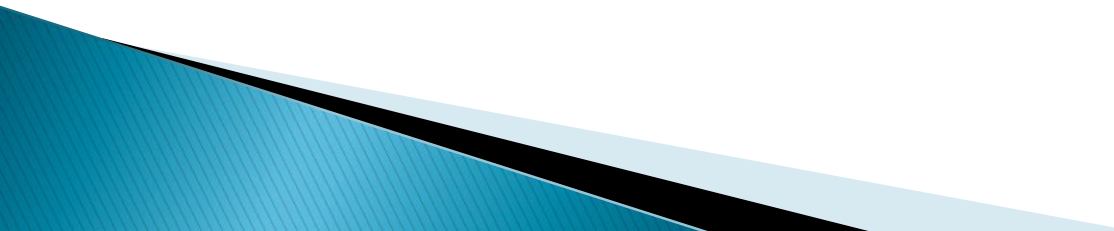
3 milijuna zadruga

- ▶ više od 1 milijarde članova
  - ▶ 12% svjetskog stanovništva je član neke zadruga
  - ▶ 280 milijuna radnih mjesta (10% ukupno zaposlene populacije)
  - ▶ 300 najvećih zadruga ostvaruje prihod od 2,1 trilijuna USD
-

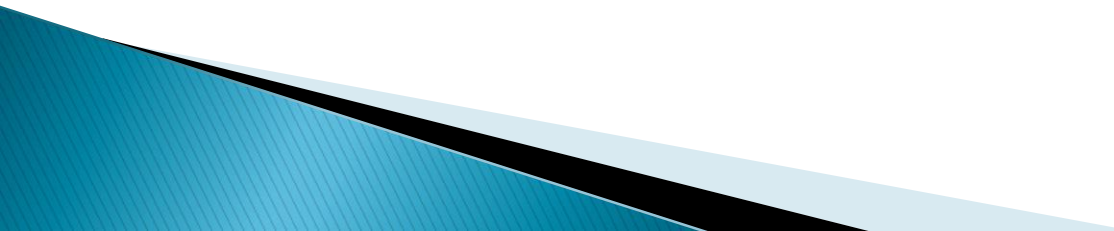
Svijet

Europska unija

- ▶ 176 000 zadruga
  - ▶ Više od 140 milijun članova
  - ▶ 1 od 5 stanovnika EU je član neke zadruge
  - ▶ Više od 140 milijuna radnih mjesta
-

Hrvatska

- ▶ Oko 1.000 zadruga
  - ▶ Oko 20.000 članova
  - ▶ 2.500 radnih mjesta (0,18% ukupno zaposlenih)
  - ▶ Prosječan prihod zadruga od 1.3 do 1.8 milijuna kuna
-

Potencijal

- ▶ **Oko 160 000 OPG-a**

- oko 61.000 OPG-a su nositelji mlađi od 56 godina
  - 60% njih koristi površine manje od 3 ha

100 000 mogućih članova zadruga

to je 1 000 zadruga sa po 100 članova

Svaka bi zadruga u prosjeku okupljala oko 200 ha poljoprivredne površine

Kao zaključak

- ▶ Povijest nam pokazuje da je zadrugarstvo doživljavalo svoj procvat upravo u kriznim vremenima.
- ▶ Kriza upućuje ljude na suradnju, zajedništvo, a model za to ostvariti je zadruga.
- ▶ Zahvaljujući pvozanosti članova na nekom području uz poštivanje i pridržavanje zadružnih načela, zadruge su otporne na krizu.

Postoji izreka: „Kad sve propadne, spasit će zadruga“

